

UKRAINA

1. Podstawowe informacje

Powierzchnia:	603,7 tys. km ²
Ludność:	41130,4 tys. ¹
Podział administracyjny:	24 obwody, 2 miasta wydzielone (Kijów i Sewastopol), 1 republika autonomiczna (Krym)
Religia:	prawosławie (76%), bezwyznaniowi (14%), katolicyzm (5%)
Stolica:	Kijów
Ustrój polityczny:	republika parlamentarna
Waluta:	hrywna (UAH)
Skład etniczny:	Ukraińcy (77%), Rosjanie (17%)
Język urzędowy:	ukraiński
Głowa państwa (prezydent):	Wołodymyr Zelenski (od maja 2019 r.)
Premier:	Denys Szmyhal (od marca 2020 r.)
Minister gospodarki:	Julia Swyrydenko (od listopada 2021 r.)
Minister spraw zagranicznych:	Dmytro Kuleba (od marca 2020 r.)
Ambasador Ukrainy w Polsce:	Wasyl Zwarycz (od lutego 2022 r.)
Ambasador RP na Ukrainie:	Jarosław Guzy (od grudnia 2023 r.)

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PKB (w mld USD)	130,8	161,8	142,3	164,5	140	178,7
PKB na 1 mieszkańca	3113	3877	3424,7	4384,2	4576	5181
PKB (wzrost w %)	3,3	4,1	-4,4	3,2	-30,2	5
Deficyt budżetowy (% PKB)	-3,0	-1,8	-7,5	-5,5	-16,3	-20,3
Dług publiczny (% PKB)	62,7	51,6	54,3	55,7	78,5	84,4
Inflacja (w %, grudzień do grudnia)	9,8	4,1	5	10	26,6	5,1
Bezrobocie (w %)	8,8	8,7	8,9	9,8	21,1	19
Eksport towarów (w mld USD)	47,3	50,06	49,2	68,0	40,9	36,2
Import towarów (w mld USD)	57,2	60,8	54,09	72,8	56,2	63,5
BIZ w Ukrainie (w mld USD)	46,3	52,5	51,1	66,0	50,9	55,1
Inwestycje bezp. Ukrainy za granicą (mld USD)	0,5	1,7	0,9	0,2	b.d.	b.d.

¹ Stan na 1 stycznia 2022 roku; bez Krymu i miasta Sewastopol; Державна служба статистики України: Чисельність населення (за оцінкою) на 1 січня 2022 року (ukr.); [dostęp 2023-01-02].

Średnie miesięczne wynagrodzenie (w UAH)	8865	10497	10430	14313	19600	23000
--	------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: Państwowy Komitet Statystyki Ukrainy (www.ukrstat.gov.ua), Ministerstwo Finansów Ukrainy, Narodowy Bank Ukrainy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Bank Światowy, UNCTADStat,

3. Informacje ogólne, sytuacja i polityka gospodarcza

Od 1991 r. Ukraina jest demokratyczną republiką parlamentarną. Podstawą porządku prawnego jest Konstytucja uchwalona 28 czerwca 1996 r. Jest państwem unitarnym. Władza ustawodawcza należy do jednoizbowego parlamentu – Rady Najwyższej Ukrainy (Werchowna Rada), składającego się z 450 deputowanych wybieranych na pięcioletnią kadencję. Władza wykonawcza należy do prezydenta wybieranego na pięcioletnią kadencję w wyborach bezpośrednich i do rządu z premierem na czele, który jest wybierany przez parlament i zatwierdzany przez głowę państwa.

Ukraina jest członkiem organizacji międzynarodowych i regionalnych takich jak ONZ, MFW, BŚ, IFC, FAO, UNICTAD, UNIDO, GUAM, BSEC. W dn. 16 maja 2008 r. Ukraina została członkiem WTO. W lutym 2011 r. Ukraina uzyskała status pełnoprawnego członka Wspólnoty Energetycznej. Ukraina była członkiem założycielem Wspólnoty Niepodległych Państw, ale opuściła wszystkie struktury organizacji w 2018 r.

Ukraina jest objęta Europejską Polityką Sąsiedztwa UE, w tym Programem Partnerstwa Wschodniego. Od 2014 r. jest krajem stowarzyszonym z UE, a w 2016 r. weszła w życie umowa o wolnym handlu UE – UA (umowa DCFTA - Deep and Comprehensive Free Trade Areas). Od 2014 r. to Unia Europejska jest najważniejszym partnerem handlowym Ukrainy. 23 czerwca 2022 r. Ukraina otrzymała status państwa-kandydata do Unii Europejskiej.

Gospodarka Ukrainy jest w znacznym stopniu uzależniona od eksportu niskoprzetworzonych produktów, w szczególności wyrobów metalurgicznych i rud żelaza. Z drugiej strony jest importerem surowców energetycznych gazu ziemnego i ropy naftowej. Ukraina posiada jedne z najbardziej żyznych gleb na świecie i klimat sprzyjający rolnictwu. Potencjał tego sektora nie jest w gospodarce Ukrainy w pełni wykorzystywany.

W związku z polityką Rosji, wojną na wschodzie kraju, Ukraina borykała się z szeregiem problemów gospodarczych tj. postępującym spadkiem aktywności gospodarczej, wycofywaniem wkładów bankowych, olbrzymią inflacją czy spadkiem obrotów handlu zagranicznego. W 2014 i 2015 r. odnotowała ujemne PKB (odpowiednio -6,6% i -9,8%), z inflacją odpowiednio 24,9% i 43,3%. Od 2016 r. PKB zaczęło wzrastać, w 2018 r. inflacja nie osiągnęła już dwucyfrowego wyniku, a w 2019 r. wyniosła ok. 4,1%. Międzynarodowa agencja ratingowa Standard&Poor's we wrześniu 2019 r. podniosła ocenę długoterminowego ratingu wiarygodności kredytowej Ukrainy w walucie zagranicznej z B- na B. We wrześniu 2020 r. rating ten nie zmienił się. W opublikowanym przez Bank Światowy zestawieniu „Doing Business 2020” Ukraina sklasyfikowana została na 64 miejscu (wzrost z 71 miejsca w Doing Business 2019). Pozytywne oceny otrzymała w zakresie uzyskiwania pozwoleń na budowę (20 miejsce), pozyskiwania kredytów (37 miejsce), ochrony inwestorów mniejszościowych (45 miejsce). Negatywnie oceniono natomiast rozwiązania upadłościowe (146 miejsce), dostępność mediów (128 miejsce), czy handel zagraniczny (74 miejsce).

W ostatnich latach Ukraina rozpoczęła wdrażanie licznych reform gospodarczych, co wynikało również ze stowarzyszenia z UE i wymogów z tym związanych. W czerwcu 2016 r. przyjęto ustawę „O sądownictwie i statusie sędziów”, którą powołano nowy Sąd Najwyższy, jak również dwa wyższe sądy wyspecjalizowane: Najwyższy Sąd do Spraw Własności Intelektualnej oraz Najwyższy Sąd Antykorupcyjny. W 2018 r. kontynuowano reformy: decentralizacyjną, opieki zdrowotnej i systemu oświaty. Przyjęto również ustawę o sądzie antykorupcyjnym i ustawę prywatyzacyjną. Pracę rozpoczęło Państwowe Biuro Śledcze, nowy organ dochodzeniowy, utworzony w celu zwalczania przestępstw popełnionych przez urzędników wysokiego szczebla, jak również organy antykorupcyjne: Krajowe Biuro Antykorupcyjne, Specjalna Prokuratura Antykorupcyjna, Narodowa Agencja ds.

Zapobiegania Korupcji. W październiku 2020 r. Sąd Konstytucyjny Ukrainy uznał za niekonstytucyjne niektóre przepisy antykorupcyjne, jak również funkcjonowanie Narodowej Agencji ds. Zapobiegania Korupcji. Prezydent zapowiedział rozpoczęcie prac umożliwiających działalność organów antykorupcyjnych i skuteczną walkę z korupcją.

7 lutego 2019 r. weszła w życie ustawa „o walucie i operacjach walutowych” liberalizująca wymianę walut. Zgodnie z nowymi przepisami zniesiono obowiązek uzyskiwania indywidualnych licencji na operacje walutowe za granicą dla rezydentów (wprowadzono swobodę zakładania rachunków bankowych w zagranicznych bankach i transferu środków z/na terytorium UA), zniesiono obowiązek rejestracji kredytów i pożyczek w walucie zaciągniętych u nierezydentów. Ustawa zniosła także maksymalny okres rozliczeń w ramach umów eksportowo-importowych, który wynosił 180 dni. Zniesiono również sankcje za nieprzestrzeganie prawa o zagranicznej działalności gospodarczej, jak również kontrole tzw. nieistotnych operacji walutowych (do 150 tys. UAH). Wprowadzono także definicję pieniądza elektronicznego. W związku z ogłoszeniem stanu wojennego, występują ograniczenia dotyczące operacji walutowych i wymiany walut.

30 marca 2020 r. uchwalono reformę gruntów rolnych. Od początku lat 2000 na Ukrainie obowiązywał zakaz sprzedaży gruntów rolnych, który zgodnie z nową ustawą został zniesiony w lipcu 2021 r. (jednakże sprzedaż ziemi cudzoziemcom nadal nie jest możliwa).

13 maja 2020 r. Rada Najwyższa Ukrainy przegłosowała projekt ustawy o udoskonaleniu mechanizmów regulowania działalności bankowej. Ustawa uniemożliwia zwrot znacjonalizowanych banków byłym właścicielom, utrudnia także uzyskanie przez nich odszkodowania. Przyjęcie ustawy było warunkiem koniecznym dla wznowienia współpracy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym.

Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2, podobnie jak w innych krajach, miała negatywny wpływ na gospodarkę Ukrainy. Prognozy rządowe z kwietnia 2020 r. przewidywały niemal 10% bezrobocie i inflację 11,6% w końcu 2020 r. Przewidywania MFW mówiły o poważnym spadku poziomu wzrostu gospodarczego na Ukrainie, realny PKB Ukrainy na koniec 2020 r. prognozowany był na poziomie - 7,7%. Bank Światowy zakładał spadek PKB Ukrainy w 2020 r. na poziomie 3,5%, a pesymistyczne prognozy ekonomistów mówiły o możliwości spadku PKB na poziomie kryzysu z 2009 r. tj. o 15%. Rząd ukraiński powziął działania mające na celu wsparcie przedsiębiorców, polegające m.in. na umorzeniu płatności podatków gruntowych i od nieruchomości, wprowadzeniu moratorium na kontrole gospodarcze i podatkowe, opóźnieniu w płatności składek na ubezpieczenia społeczne czy wprowadzeniu koncepcji częściowego bezrobocia dla MŚP. Dodatkowo wprowadzono zmiany do rządowego programu dotacji i gwarancji kredytowych dla przedsiębiorstw („Przystępne kredyty 5-7-9%”) polegające na zwiększeniu maksymalnej kwoty kredytu do 3 mln UAH, rozszerzeniu listy celów pożyczek inwestycyjnych o cele zw. z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się COVID-19 tj. produkcja leków, wyrobów medycznych, sprzętu medycznego, jak również koszty płac, czynszów itp., wprowadzono także możliwość 0% refinansowania kredytu. Warunkiem uzyskania kredytu jest m.in. utrzymanie miejsc pracy (na poziomie 80% personelu w stosunku do 1 marca 2020 r. i 60% funduszu wynagrodzeń z tego okresu). Ostatecznie spadek PKB Ukrainy na koniec 2020 r. wyniósł 4,4%.

Inwazja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, rozpoczęta w lutym 2022 r., ma istotny wpływ na sytuację ekonomiczną kraju. Działania wojenne na terytorium Ukrainy, systematyczny ostrzał obiektów infrastruktury krytycznej, jak również budynków cywilnych, utrudnienia w eksporcie ukraińskich towarów, jak również niszczenie zakładów przemysłowych spowodowały, że spadek PKB Ukrainy w 2022 r. wyniósł ok. 30%. Ukraina utraciła przynajmniej 5 mln miejsc pracy, a jej moce wytwórcze spadły o 30-45%. W 2023 r. PKB wzrosło o 5%.

Deficyt Ukrainy w handlu zagranicznym towarami i usługami wzrósł w 2022 r. do 25,9 mld USD w porównaniu do 2,7 mld USD w 2021 r. Eksport towarów bardziej ucierpiał niż import z uwagi na ograniczenia produkcyjne i problemy logistyczne. Eksport towarów zmniejszył się o 35,2% i wyniósł 40,9 mld USD. W 2023 r. Ukrainie udało się osiągnąć względną stabilizację w handlu. Eksport zmniejszył się o ok. 20%, ale wynikało to z niższych niż w poprzednim roku cen na światowych rynkach

głównych produktów eksportowanych przez to państwo, przede wszystkim zbóż, a nie z mniejszej objętości zbytu. W 2023 r. Kijów wyeksportował towary o wartości 36,2 mld dolarów – o 18,1% (8 mld dolarów) mniejszej niż w poprzednim roku. Głównymi rynkami zbytu towarów ukraińskich pozostała Unia Europejska, na którą przypadło 65,6% eksportu. Za nią znalazły się państwa Bliskiego Wschodu (13,8%) i Azji Południowo-Wschodniej (10,5%). Najważniejszym odbiorcą ukraińskich towarów była Polska (4,75 mld USD), Rumunia (3,76 mld USD) i Chiny (2,41 mld USD).

Struktura towarowa ukraińskiego eksportu w 2023 r. nie zmieniła się istotnie w porównaniu z poprzednimi latami. Dominującą pozycję utrzymał sektor rolno-spożywczy – 60,8% zbytu zagranicznego. Można zaobserwować dalszą redukcję znaczenia produkcji hutniczej (-35% r/r) oraz surowców mineralnych (-45,6% r/r), które przed wojną, razem z produktami rolnymi, były najważniejszymi towarami sprzedawanymi za granicę. Głównymi towarami sprzedawanymi za granicę pozostały zboża (przede wszystkim kukurydza i pszenica), nasiona roślin oleistych (soja i rzepak) oraz olej słonecznikowy.

Wartość ukraińskiego importu towarów w 2023 r. wyniosła 63,5 mld dolarów, czyli o 14,4% więcej niż w 2022 r. Ponad połowa sprowadzanej produkcji pochodziła z UE (53%), ważną rolę odegrały też państwa Azji Południowo-Wschodniej. Najwięcej importu (16%) pochodziło z Chin tj. 10,44 mld USD, Polski (6,61 mld USD), Niemiec (4,89 mld USD).

Najwięcej importu – 29,1% – przypadło w 2023 r. na przemysł maszynowy. W 2023 r. głównym sprowadzonym towarem były paliwa (12,2% importu), czego przyczyną należy upatrywać w całkowitym uzależnieniu Ukrainy od dostaw zewnętrznych po zniszczeniu w kwietniu 2022 r. jedynej działającej w tym państwie rafinerii. Wartość importu paliw wyniosła w ub.r. o 10,9% mniej niż w roku 2022, to pod względem wolumenu zwiększył się on z 7,3 do 7,6 mln ton. Ukraina w 2023 r. importowała produkty przemysłu maszynowego o wartości 18,46 mld USD, chemicznego – 11,05 mld USD, surowce i paliwa – 10,63 mld USD.

W 2023 r. Ukraina zanotowała rekordowo ujemne saldo w handlu zagranicznym – wyniosło ono -27,3 mld dolarów.

Napływ netto bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2023 roku wyniósł 4717,7 mln USD (w 2022 r. było to 504 mln USD). Według stanu na 31 grudnia 2023 r. wartość inwestycji zagranicznych w gospodarkę Ukrainy wyniosła 55110 mln USD, z czego ponad 75% pochodziła z krajów UE. Największe znaczenie wśród inwestorów miały: Cypr (17733,0 mln USD), Niderlandy (11039,6 mln USD), Irlandia (2773,5 mln USD), Szwajcaria (2361,2 mln USD).

Ukraina, z pewnymi wyjątkami dot. banków, firm ubezpieczeniowych, lombardów, nie ma prawnych ograniczeń w zakresie wyboru formy prawnej przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej. Nie ma także ograniczeń w rejestracji przedsiębiorstwa przez osoby fizyczne lub prawne – nierezydentów. Tworzenie i działalność podmiotów gospodarczych regulowana jest Kodeksem Cywilnym z 2003 r., Kodeksem Gospodarczym Ukrainy z 2003 r., ustawami: „O spółkach gospodarczych” z 1991 r., „O trybie inwestycji zagranicznych” z 1996 r., „O spółkach akcyjnych” z 2008 r. oraz „O spółkach z ograniczoną i dodatkową odpowiedzialnością” z 2018 r.

System podatkowy Ukrainy uregulowany jest przez Kodeks Podatkowy Ukrainy i jest on niezwykle złożony, składa się z ponad 100 podatków, składek, opłat, które mogą się różnić w zależności od regionu. Należy zauważyć, że oprócz istniejących podatków krajowych ze znanymi stawkami, organy samorządu lokalnego mogą samodzielnie ustanawiać wysokość lokalnych podatków i opłat.

Podstawowa stawka VAT wynosi 20%, funkcjonują także stawki preferencyjne – 7% na dostawę określonych leków, 0% na eksport towarów, dostawy towarów do tankowania statków, międzynarodowe przewozy pasażerskie transportem śródlądowym. Obecnie transformatory, agregaty prądotwórcze, baterie oraz niektóre inne urządzenia elektryczne są zwolnione z cła i podatku VAT.

4. Wymiana handlowa z Polską

Wymiana handlowa Polski z Ukrainą w latach 2020-2023

	2020		2021		2022		2023	
	mln EUR	r/r%	mln EUR	r/r%	mln EUR	r/r%	mln EUR	r/r%
Eksport	5 259	+5,7	6 270	+19,2	9 711	+54,9	11338	+16,8
Import	2 593	-4,8	4 246	+63,8	5 994	+41,2	4423	-26,2
Obroty	7852		10516	+33	15705	+49	15761	+0,3
Saldo	2666		2024		3717		6915	

Źródło: GUS

Według danych GUS za 2023 r. eksport polskich produktów do Ukrainy wzrósł o 16,8% i wyniósł 11.338 mln EUR. Największą kategorią polskiego eksportu do Ukrainy są produkty mineralne (2.169 mln EUR) i maszyny i urządzenia (1.413 mln EUR). Polska eksportuje do Ukrainy także towary rolno-spożywcze m.in. sery i twarogi (86,7 mln EUR) oraz czekoladę (56,7 mln EUR).

Import towarów z Ukrainy do Polski w 2023 r. spadł o 26,2% w stosunku do 2022 r. i wyniósł 4423 mln EUR. W imporcie z Ukrainy dominują metale (997 mln EUR) oraz tłuszcze i oleje (603 mln EUR).

Wyróżniają się też produkty pochodzenia roślinnego – import w 2023 r. wyniósł 493 mln EUR i spadł o 61,3% w stosunku do 2022 r. Poza zbożami duże wartości importu prezentują owoce – maliny (38 mln EUR, spadek o 48%), borówka (18 mln EUR), cukier (30 mln EUR, wzrost o 24%)

Ukraina jest dla Polski 7. partnerem pod względem eksportu i 22. pod względem importu. Polska niezmiennie utrzymuje pozytywne saldo bilansu handlowego z Ukrainą. Wg danych za 2023 r. wyniosło ono 6,9 mld EUR. Eksport do Ukrainy stanowi ok. 3% całego eksportu Polski. W przypadku importu – współczynnik ten wynosi 1%.

Według danych za 4 miesiące 2024 r. eksport polskich towarów do Ukrainy wyniósł 4001 mln EUR (+18,4%), a import z Ukrainy do Polski 1433 mln EUR (spadek o 19,4% w stosunku do tego samego okresu w 2023 r.).

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Według danych NBP na koniec 2022 r. stan należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich na Ukrainie wynosił 250,3 mln EUR tj. 266,6 mln USD (odpowiednio na koniec 2021 r. było to 571,2 mln USD, na koniec 2020 r. 337 mln USD i 352,5 mln USD na koniec 2019 r.). Według danych Narodowego Banku Ukrainy, na dzień 31 grudnia 2023 r. poziom polskich inwestycji zagranicznych w gospodarce Ukrainy wynosił 1089 mln USD, co oznaczało wzrost w stosunku do lat poprzednich (777,7 mln USD na dzień 31.12.2018 r., 880,5 mln USD na dzień 31.12.2019 r., 858,5 na dzień 31.12.2020 r.).

Szacuje się, że na ukraińskim rynku przed wojną działalność prowadziło ok. 2 tys. małych i średnich firm z kapitałem polsko-ukraińskim. Według źródeł ukraińskich na Ukrainie zarejestrowanych było ok. 2,9 tys. firm z polskim kapitałem. Do najważniejszych polskich inwestycji na Ukrainie należą te dotyczące sektora finansowego (bankowego i ubezpieczeniowego). Jeżeli chodzi o polskie inwestycje w ukraiński sektor produkcji, do najważniejszych należą inwestycje w sektorze budowlanym, samochodowym, branży meblarskiej i odzieżowej.

Według danych NBP stan zobowiązań z tytułu ukraińskich inwestycji bezpośrednich w Polsce na koniec 2022 r. wyniósł -150 mln EUR tj. -159,8 mln USD. W 2022 r. napływ ukraińskich inwestycji do Polski szacuje się na 220,1 mln EUR. Według danych Narodowego Banku Ukrainy, na dzień 31 grudnia 2020 r. ukraińskie inwestycje bezpośrednie w gospodarkę Polski wynosiły 7,5 mln USD.

Od początku wojny granicę polsko-ukraińską przekroczyło ok. 16 mln osób uciekających przed wojną. Ok. 1,5 mln Ukraińców – uchodźców nadal przebywa w Polsce. Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy dla obywateli Ukrainy wprowadzone zostały przepisy umożliwiające wszystkim obywatelom Ukrainy legalnie przebywającym na terytorium RP zakładanie działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Od lutego 2022 roku do 31 maja 2024 r. obywatele Ukrainy dokonali rejestracji w CEIDG 62,3 tys. firm z czego 50,2 tys. pozostaje nadal aktywnych (81%), 7 tys. działalności ma status „zawieszona” (11%), natomiast 8% z ogólnej liczby uruchomionych działalności zostało zlikwidowanych (5,1 tys.). Najbardziej popularnym rodzajem działalności gospodarczej jest działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana. Udział tego typu działalności kształtuje się na poziomie wynoszącym 16% ogólnej liczby rejestracji działalności przez obywateli Ukrainy, na drugim miejscu jest działalność związana z fryzjerstwem i zabiegami kosmetycznymi (12%), trzecie miejsce to działalności związane z ogólnymi robotami budowlanymi (7% udziału w liczbie wniosków). Jeśli chodzi o płeć przedsiębiorców rejestrujących działalność – przeważającą grupę stanowią mężczyźni (64%).

6. Dostęp do rynku

A) Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Podstawę prawną dwustronnych stosunków gospodarczych stanowią m.in.:

- Umowa między Rządem RP a Rządem Ukrainy o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji podpisana w 1993 r. (Dz. U. z 1993 r. nr 125, poz. 575),
- Konwencja między Rządem RP a Rządem Ukrainy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku podpisana w 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. nr 63, poz. 269),
- Umowa między Rządem RP a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współpracy gospodarczej podpisana w 2005 r. (Monitor Polski z 31.08.2006 r. nr 59, poz. 628).

27 czerwca 2014 r. Ukraina podpisała w Brukseli umowę stowarzyszeniową z UE, której integralną częścią jest umowa o pogłębionej i całościowej strefie wolnego handlu (DCFTA). 1 stycznia 2016 r. DCFTA weszła w życie na zasadach tymczasowego stosowania, a po ratyfikacji przez wszystkie kraje członkowskie, układ w pełni wszedł w życie 1 września 2017 r. 17 lipca 2017 r. Rada UE, jako dodatek do DCFTA, zatwierdziła tymczasowe (na okres do 3 lat) preferencje handlowe dla Ukrainy. Zgodnie z przyjętym rozporządzeniem zwiększona została lista produktów rolnych, które Ukraina może eksportować do UE bez cła. Preferencje dotyczą ukraińskiego miodu, kukurydzy i mąki kukurydzianej, jęczmienia i mąki jęczmiennej, pszenicy i mąki pszenicznej, owsa, przetwarzanych pomidorów oraz soku z winogron. W 2021 r. rozpoczęła się rewizja umowy DCFTA UE-Ukraina.

W reakcji na rosyjską agresję wobec Ukrainy i w celu wsparcia eksportu Ukrainy, UE w czerwcu 2022 r. w pełni jednostronnie zliberalizowała import produktów z tego kraju. Rozporządzenie w tej sprawie było dwukrotnie przedłużane - ostatnio 14 maja 2024 r. (przepisy weszły w życie 6 czerwca 2024 r.) i będzie obowiązywać przez 1 rok. Przyjęte rozporządzenie zawiera jednak pewne elementy ochrony rynku unijnego przed nadmiernym importem. W stosunku do poprzedniego rozporządzenia najistotniejszymi pozytywnymi dla Polski są: regionalizacja (możliwość wprowadzenia wszelkich niezbędnych środków przez KE jeśli import wpływa niekorzystnie na rynek jednego lub kilku PCz), tymczasowe środki ochronne przyjmowane w krótkiej i niewymagającej zgody większości PCz

procedurze doradczej oraz mechanizm automatycznego przywracania kontyngentów dla produktów wrażliwych. Ograniczenia będą dotyczyć jaj, drobiu, cukru, owsa, kasz, kukurydzy i miodu. W przypadku wszystkich produktów objętych ATM (tj. których cła nie zostały w pełni zliberalizowane w DCFTA z Ukrainą), w razie gdyby import powodował zakłócenia na rynku, kraje członkowskie będą mogły wnioskować do Komisji Europejskiej o przywrócenie ceł lub przyjęcie innych środków ograniczających bezcłowy import.

23 czerwca 2022 r. Ukraina uzyskała status kandydata do UE, a w grudniu 2023 r. RE podjęła decyzję o rozpoczęciu negocjacji akcesyjnych z tym krajem. Po uzgodnieniu w ramach UE ram negocjacyjnych, oficjalnie negocjacje zostały zainaugurowane konferencją międzyrządową w Luksemburgu 25 czerwca 2024 r.

16 września 2023 r. w życie weszło rozporządzenie MRiT zakazujące importu z Ukrainy pszenicy, kukurydzy, rzepaku, nasion słonecznika, mąki pszennej, makuchów i śruty.

B) Warunki dostępu do rynku

Mimo przeprowadzenia w ostatnich latach przez rząd ukraiński szeregu reform podatkowych, dotyczących sądownictwa, walki z korupcją, na rynku występują bariery i zagrożenia, na które uwagę zwracają polscy przedsiębiorcy.

Poza zagrożeniami zewnętrznymi związanymi z bezpieczeństwem narodowym Ukrainy, z czego wynika także niechęć do uczestnictwa w projektach długoterminowych i orientacja na cele krótkookresowe, przedsiębiorcy zgłaszają również problemy dotyczące kwestionowania i podwyższania przez ukraińskie służby celne wartości celnej importowanych towarów, kwestie przedłużających się odpraw celnych, uciążliwych kontroli podatkowych, problemów związanych ze zwrotem podatku VAT. Prawo zmienia się często, a ustawodawstwo w dziedzinie praw ochrony własności intelektualnej jest nieefektywne. W związku z częstymi zmianami pojawiają się luki prawne, które obecnie dot. m.in. pozwoleń budowlanych. Przedsiębiorcy zwracają uwagę na problemy przy zamówieniach publicznych ogłaszanych przez władze regionalne. Przetargi na duże roboty budowlane są ogłaszane z bardzo krótkim terminem na składanie ofert i wymogiem przekazania szczegółowych danych. Poza tym, ze względu na odpływ siły roboczej za granicę, pogarsza się sytuacja w zakresie ludności aktywnej zawodowo. Ryzyko korupcji jest nadal wysokie. Usługi administracyjne dla biznesu są świadczone na słabym poziomie, władze lokalne niedostatecznie wspierają przedsiębiorców i inwestorów, a prawo jest często interpretowane na ich niekorzyść. Pojawiają się również problemy z egzekwowaniem wyroków sądów ukraińskich, w tym również przez organy administracji państwowej Ukrainy.

Na ukraińskim rynku istnieje duża ilość ograniczeń pozataryfowych związanych z dopuszczeniem produktów do rynku tj. certyfikacją, atestami, przepisami weterynaryjnymi i fitosanitarnymi. Od końca 2015 r. obowiązuje zakaz eksportu drewna. Zakaz został wprowadzony na okres 10 lat. Obowiązują również cła safeguard na: kwas siarkowy i oleum (przewidywany termin wygaśnięcia to 1 sierpnia 2024 r.), cięte róże oraz cło antydumpingowe na korki gumowe do celów medycznych (do 19.05.2024 r., w wysokości 40,65%).

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Wraz z wybuchem wojny nastąpiła wyraźna intensyfikacja polsko-ukraińskich kontaktów politycznych i gospodarczych. W trakcie wojny Ukrainę kilkakrotnie odwiedzał Prezydent Andrzej Duda i Premier Mateusz Morawiecki. 1 czerwca 2022 r. w Kijowie odbyły się pierwsze polsko-ukraińskie konsultacje gospodarcze, w których uczestniczył Minister Rozwoju i Technologii p. Waldemar Buda. Podczas konsultacji Minister Waldemar Buda wraz z wicepremier Ukrainy Julią Svyrydenko podpisali porozumienie o współpracy gospodarczej w zakresie instrumentów wsparcia bilateralnego handlu.

W 2022 r. w MRiT odbyły się spotkania: Ministra Waldemara Budy z Wicepremier Ukrainy i Minister Gospodarki Julią Swyrydenko (9 maja 2022 r.), Wiceministra Piotra Uścińskiego z Wiceministrem Rozwoju Gmin i Terytorium Ukrainy Wasylem Lozynskim (13 maja 2022 r.), Wiceministra Piotra Uścińskiego z Wiceministrem Gospodarki Ukrainy Oleksandrem Hrybanem (30 czerwca 2022 r.). Przy okazji udziału w konferencji dot. granicy polsko-ukraińskiej, która odbyła się 12 grudnia 2022 r. w Lublinie Minister Buda spotkał się z Wicepremier i Minister ds. Reintegracji Terytoriów Tymczasowo Okupowanych Ukrainy Iryną Wereszczuk.

5 kwietnia 2023 r. z oficjalną wizytą w Warszawie przebywał Prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski. Przy okazji wizyty Minister Waldemar Buda wraz z Wicepremierem ds. Odbudowy Ukrainy, Ministrem Rozwoju Gmin, Terytoriów i Infrastruktury Ukrainy p. Oleksandrem Kubrakowem podpisali memorandum dot. współpracy przy odbudowie Ukrainy. W drugiej połowie kwietnia 2023 r. Minister Rozwoju i Technologii uczestniczył również w rozmowach z przedstawicielami rządu Ukrainy ws. problemów z importem ukraińskich zbóż do Polski. 15 maja 2023 r. premier Mateusz Morawiecki powołał p. Jadwigę Emilewicz na pełnomocnika rządu do spraw polsko-ukraińskiej współpracy rozwojowej i na wniosek Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej na urząd Sekretarza Stanu.

17 stycznia 2024 r. w MRiT odbyło się spotkanie Ministra Krzysztofa Hetmana z Wicepremier Ukrainy, Minister ds. Reintegracji Terytoriów Tymczasowo Okupowanych Ukrainy Iryną Wereszczuk, a 28 lutego 2024 r. z Wiceministrem Gospodarki Ukrainy Tarasem Kachką ws. regulacji handlu Polski z Ukrainą towarami rolno-spożywczymi (Minister Hetman uczestniczył także w innych rozmowach w tej sprawie w MRiRW). W dniach 27-28 marca 2024 r. Minister Krzysztof Hetman uczestniczył w polsko-ukraińskich konsultacjach międzyrządowych w Warszawie (spotkanie w MRiT z Wicepremier Wereszczuk oraz rozmowy plenarne w KPRM). 28 marca 2024 r. w MRiT Wiceminister Jacek Tomczak i Wiceminister Taras Kachka podpisali Plan działania MRiT i Ministerstwa Gospodarki Ukrainy w zakresie współpracy w regulacjach technicznych, normalizacji, standaryzacji, metrologii. 10 maja 2024 r. w MRiT odbyło się spotkanie Podsekretarza Stanu Ignacego Niemczyckiego z Prezesem Funduszu Mienia Państwowego Ukrainy p. Vitalijem Kowalem. 19 czerwca 2024 r. Minister Krzysztof Paszyk w Kijowie spotkał się z Wicepremier Iryną Wereszczuk, Wicepremier i Minister Gospodarki Julią Swyrydenko i p.o. Ministra Rozwoju Gmin, Terytoriów i Infrastruktury Ukrainy Wasylem Shkurakowem.

Na mocy międzyrządowej umowy o współpracy gospodarczej powołana została Polsko-Ukraińska Międzyrządowa Komisja ds. Współpracy Gospodarczej. W ramach Komisji utworzono następujące grupy robocze ds.: handlu i inwestycji, sektora paliwowo-energetycznego, turystyki, rolnictwa, transportu, informacji geoprzestrzennych, wykorzystania przestrzeni kosmicznej, współpracy przemysłów obronnych. Ostatnie posiedzenie Komisji miało miejsce 11 marca 2024 r. we Lwowie. Posiedzeniu przewodniczyli Minister Rozwoju i Technologii Krzysztof Hetman oraz Wicepremier Iryna Wereszczuk. Omówiono kwestie dot. wymiany towarowej, w szczególności dot. produktów rolno-spożywczych, współpracy na rzecz odbudowy zniszczeń spowodowanych agresją Rosji, kwestie współpracy w transporcie, zagadnienia dot. współpracy celnej i granicznej i szereg innych kwestii.

9 września 2015 r. ministrowie finansów Polski i Ukrainy podpisali umowę dotyczącą przyznania Ukrainie kredytu rządowego w wysokości 100 mln EUR na realizację projektów inwestycyjnych. Kredyt ma być przeznaczony na modernizację infrastruktury przejść granicznych. W ramach umowy podpisano kontrakty na modernizację dróg dojazdowych do ukraińsko-polskich granic oraz na modernizację ukraińsko-polskich przejść granicznych na łączną kwotę ok. 91,5 mln EUR. Kontrakty te są obecnie w trakcie realizacji. 14 grudnia 2022 r. podpisany został Aneks do umowy zwiększający kwotę kredytu do wysokości 160 mln EUR i rozszerzający jego przeznaczenia na zakup środków kontroli celnej dla Państwowej Służby Celnej Ukrainy, a także systemów i środków bezałogowego lotnictwa monitorowania granicy państwowej dla Administracji Państwowej Służby Granicznej.

Minister Rozwoju i Technologii obejmuje częściowym dofinansowaniem niektóre przedsięwzięcia promocyjne o charakterze proeksportowym - bliższe informacje dostępne są w Portalu Promocji Eksportu www.trade.gov.pl. Ukraina w latach 2020-2022 była rynkiem docelowym w ramach

branżowego programu promocji mody polskiej (stoisko narodowe zorganizowane na Kyiv Fashion w lutym 2021 r.) oraz budowy i wykańczania budowli (stoisko narodowe zorganizowane na Inter Build EXPO w marcu 2021 r.). Pomoc finansowa w realizacji przedsięwzięć promocyjnych może być również udzielona ze środków unijnych – informacje na stronie www.funduszeunijne.gov.pl.

Wsparcie dla przedsiębiorców jest również udzielane przez Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. (KUKES S.A.). Od 13 czerwca 2022 r. Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych wznowiła możliwość ubezpieczania należności w kontraktach eksportowych z kontrahentami ukraińskimi (ubezpieczenia i gwarancje krótkoterminowe). Komitet Polityki Ubezpieczeń Eksportowych uchwalił na początku czerwca 2022 r. limit dla obu ww. produktów na łączną kwotę 500 mln PLN, w styczniu 2023 r. limit został podniesiony do 1 mld PLN. W Ministerstwie Rozwoju i Technologii przygotowany został projekt nowelizacji ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych, która umożliwia uruchomienie kolejnych instrumentów dot. rynku ukraińskiego, w tym ubezpieczeń długoterminowych i ubezpieczeń inwestycji, jak również reasekurację przez KUKES ubezpieczeń w transporcie cargo do i z Ukrainy, udzielanych przez komercyjnych ubezpieczycieli. We wrześniu 2023 r. ustawa została podpisana przez Prezydenta i weszła w życie.

Wsparcia udziela także Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach rządowego programu „Finansowe Wspieranie Eksportu”. Szersza informacja nt. temat dostępna na stronach: www.bgk.com.pl, www.kuke.com.pl.

W Kijowie działa Zagraniczne Biuro Handlowe Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu. Po wybuchu wojny, Biuro zostało tymczasowo przeniesione do Warszawy, ale w lipcu 2023 r. ponownie powróciło do działalności stacjonarnej w Kijowie. Biuro prowadzi działania promocyjne na wydarzeniach biznesowo-gospodarczych, wspiera nawiązywanie kontaktów między polskimi i ukraińskimi przedsiębiorcami.

PAIH realizuje program wsparcia tymczasowego przeniesienia działalności przedsiębiorców ukraińskich do Polski. W ramach programu Agencja:

- udostępnia bezpłatną przestrzeń co-workingową w centrum Warszawy
- wprowadza stałą obsługę w języku ukraińskim
- prowadzi bazę dostępnych natychmiast powierzchni logistycznej i produkcyjnej
- udziela wszelkich informacji niezbędnych do szybkiego rozpoczęcia działalności.

9 czerwca 2022 r. MRiT wraz z Polską Agencją Inwestycji i Handlu uruchomiło nabór polskich firm zainteresowanych wznowieniem eksportu i udziałem w odbudowie Ukrainy. W ramach programu odbywają się bezpłatne konferencje, webinaria, szkolenia, konsultacje branżowe dla firm przygotowujące polski biznes do współpracy w odbudowie Ukrainy. Przedsiębiorcy uzyskują bezpłatne informacje nt. możliwości udziału w zamówieniach publicznych organizacji międzynarodowych na rzecz Ukrainy, zamówieniach ogłaszanych przez organizacje ukraińskie, dostępnych instrumentach i formach wsparcia oraz planowanych projektach. 20 lipca 2022 r. w MRiT odbyło się zorganizowane przez PAIH śniadanie biznesowe z udziałem Ministra W. Budy i polskich przedsiębiorców prowadzących działalność na terytorium Ukrainy. 31 sierpnia 2022 r. odbyła się konferencja rozpoczynająca konsultacje z przedsiębiorcami, w której uczestniczył Minister Waldemar Buda. Następnie odbyło się szereg szkoleń, webinarów i konsultacji branżowych dla polskich przedsiębiorców zainteresowanych projektami odbudowy Ukrainy. II forum odbudowy Ukrainy zostało zorganizowane w Warszawie 5 października 2023 r. W 2024 r. PAIH zorganizował kilka misji branżowych polskich przedsiębiorców do Ukrainy, w tym misję sektora rozminowywania w lutym 2024 r. i sektora medycznego i farmaceutycznego w maju 2024 (w otwarciu misji uczestniczył p. Jacek Tomczak, Sekretarz Stanu w MRiT). III forum odbudow Ukrainy odbyło się w Kijowie w dn. 19-20 czerwca 2024 r. W forum uczestniczył Minister Rozwoju i Technologii Krzysztof Paszyk, a także Podsekretarz Stanu w MRiT Ignacy Niemczycki.

Od 6 maja 2022 r. **MRiT monitoruje zamówienia publiczne organizacji międzynarodowych**, dedykowane Ukrainie. Informacje o tych zamówieniach są dostępne na specjalnej podstronie MRiT: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/miedzynarodowe-zamowienia-publiczne>

Przedstawiciele MRiT uczestniczą także w licznych konferencjach i forach biznesowe organizowanych przez organizacje i zrzeszenia przedsiębiorców, np. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, Polsko-Ukraińską Izbę Gospodarczą, czy Zrzeszenie Ukraińskiego Biznesu w Polsce. 28 kwietnia 2022 r. w siedzibie MRiT odbyły się XV Polsko-Ukraińskie Dni Biznesowe organizowane przez Zrzeszenie Ukraińskiego Biznesu w Polsce, w których uczestniczył Minister Waldemar Buda. 5 października 2022 r. Minister Waldemar Buda uczestniczył w konferencji zorganizowanej przez Związek Przedsiębiorców i Pracodawców „Europe-Poland-Ukraine. Rebuild Together”. W dniach 12-13 grudnia 2022 r. w Lublinie Polsko-Ukraińska Izba Gospodarcza zorganizowała konferencję „Granica polsko-ukraińska - szansa czy bariera rozwoju?”, w wydarzeniu wzięł udział Minister Waldemar Buda. 12.01.2023 r. Minister Buda uczestniczył w otwarciu Business for Ukraine Centre, a 30.03.2023 r. w konferencji „Ukraiński biznes w Polsce - możliwości współpracy, perspektywy rozwoju, doświadczenia i wyzwania” (oba wydarzenia organizowane przez ZPP). 5.04.2023 r. odbyło się forum polsko-ukraińskiego biznesu z udziałem Prezydentów obu krajów (współorganizowane przez PAIH). 15.05.2023 r. Wiceminister Grzegorz Piechowiak uczestniczył w organizowanym przez PUIG Baltic Business Forum, a 3.07.2023 r. Wiceminister Piotr Uściński w konferencji „Architektura wyzwań – odbudowa Ukrainy”. 25 kwietnia 2024 r. Podsekretarz Stanu w MRiT p. Ignacy Niemczycki uczestniczył w konferencji Polsko-Ukraińskie Dni Biznesowe organizowanej przez Zrzeszenie Ukraińskiego Biznesu w Polsce.

MRiT podjęło współpracę z ukraińskim Ministerstwem Transformacji Cyfrowej i Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości i Eksportu Ukrainy ws. założenia w Polsce ukraińskiego centrum pomocy dla przedsiębiorców z Ukrainy, którzy przybyli do Polski tj. oddziału Diia.Business w Warszawie. Dotychczas takie centra wsparcia ukraińskich przedsiębiorców Diia.Business działały w kilkunastu miastach Ukrainy i zajmowały się udzielaniem bezpłatnych konsultacji i porad w zakresie otwarcia firmy, kwestii podatkowych, marketingu, sprzedaży, eksportu i in. kwestii. Od 17 maja 2022 r. centrum Diia.Business działa także w Warszawie (przy ul. Bagatela 12).

Biuro dla bezpłatnego wsparcia działalności gospodarczej obywateli Ukrainy w Polsce otworzył także Związek Przedsiębiorców i Pracodawców.

8. Perspektywiczne sektory i możliwości współpracy

Do perspektywicznych kierunków polsko – ukraińskiej współpracy gospodarczej zaliczamy sektor energetyczny (dostawa sprzętu dla stacji energetycznych, urządzeń i technologii do ich modernizacji), w tym energetyka odnawialna (m.in. technologie wodorowe), budownictwo (szczególnie odbudowa infrastruktury UA tj. sektor kolejowy, drogowy, lotniczy, morski, rzeczny), branżę rolno – spożywcza (infrastruktura rolna, maszyny, technologie), budowy maszyn (np. produkcja części samochodowych), jak również sektor medyczny (prywatna opieka zdrowotna, e-medycyna, cyfryzacja w usługach medycznych) i branżę IT (zakłady montażowe, centra outsourcingowe).

9. Placówki dyplomatyczne i Zagraniczne Biuro Handlowe Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej na Ukrainie

Ukraina 01901 Kijów, ul. Jarosławiw Wał 12

tel. +38 044 230 07 00

fax +38 044 270 63 36

e-mail: kijow.am.sekretariat@msz.gov.pl

Ministerstwo
Rozwoju i Technologii

Ambasada Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej

Al. J.Ch. Szucha 7, 00-580 Warszawa, Polska
Tel. 48 22 622-47-97
Fax: +48 (22) 629-81-03
<http://poland.mfa.gov.ua>
emb_pl@mfa.gov.ua

Zagraniczne Biuro Handlowe PAIH w Kijowie

Karol Kubica - Kierownik
karol.kubica@paih.gov.pl

Kojumińska str. 14 B
04071, Kijów

Notatkę przygotował:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Lipiec 2024